

Konsekvensutredning av ändring, H14 av Boverkets föreskrifter och allmänna råd om hissar och vissa andra motor- drivna anordningar, BFS 2011:12

Boverket
Diarienummer 1201-2467/2012
2012-07-03

Boverket månad 2010 juli 2012

Konsekvensutredning av Boverkets förslag till ändringar i regler om hissar och motordrivna anordningar förordning

Förslagen avser ändring av Boverkets föreskrifter och allmänna råd om hissar och vissa andra motordrivna anordningar, BFS 2011:12, senast ändrad genom BFS 2012:4.

Konsekvensutredningen syftar bl. a till att besvara frågeställningarna enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelskrivning.

Förslagen avser enbart ändring av helt inhemska krav som enligt Boverket bedömning inte återverkar på förutsättningar för användning av produkter.

Skäl till och huvudsakligt syfte med de föreslagna ändringarna

Fastighetsägare, företag som utför åtgärder på främst hissar, ackrediterade kontrollorgan för motordrivna anordningar samt kommunala tillsynsmyndigheter har gett uttryck för problem vid tillämpning av verkets nuvarande föreskrifter. Av denna anledning lägger Boverket fram förslag till förtydligande i syfte att förenkla den praktiska tillämpningen av reglerna.

Säkerhetskrav i överordnade författningar

Plan- och bygglagen (2010:900) ställer i 8 kap. krav på tekniska egenskaper på byggnadsverk vid nybyggnad, ombyggnad eller annan ändring bland annat ifråga om säkerhet vid användning. De krav som gäller vid nybyggnad ska även uppfyllas vid ombyggnad eller annan ändring med vissa möjligheter till avsteg. Nybyggnadskraven får anpassas och avsteg göras med hänsyn till ändringens omfattning samt med hänsyn till byggnadens förutsättningar, mm. Av andra bestämmelser i lagen framgår att med krav på byggnader ska i sammanhang som dessa även förstås krav på byggnadsverk.

Vidare ställer lagen och närmare dess förordning (2011:338) retroaktiva krav på säkerhetshöjande åtgärder på bl. a redan installerade hissar för att uppnå senare ställda krav på grundläggande säkerhet vid användning. Krav på korggrind eller annat lämpligt skydd i korgöppningen i vissa hissar ska uppfyllas senast före utgången av år 2012. I skälighetsutsträckning ska därutöver de åtgärder vidtas som är nödvändiga för att höja säkerheten vid användningen av en befintlig installerad hiss. Detta krav ska enligt förordningen uppfyllas senast när hissen genomgår en större ändring eller när en väsentlig del i hissen byts ut.

Om Boverkets tillämpningsföreskrifter BFS 2011:12 med ändringar

Författningen omfattar huvudsakligen dels

- genomförande av två harmoniserande produktdirektiv¹ för nya hissar respektive nya säkerhetskomponenter och delsystem för linbaneanläggningar avsedda för persontransport samt krav på anmälda organ för dessa direktiv,
- tillämpningsregler för helt inhemska krav på säkerhet vid användning (såsom krav vid ändring, drift, skötsel och underhåll) samt
- helt inhemska krav på kontroll av hissar och vissa andra motordrivna anläggningar och kompetenskrav för ackreditering av dessa kontrollorgan.

Vad som föreslås ändrat

- a) Enligt nuvarande lydelse av BFS 2011:12, 2 kap. 2§ får mindre avsteg göras från kraven på åtgärder som gäller vid nyinstallation om dessa åtgärder på grund av byggnadens eller fastighetens förutsättningar skulle medföra oskäligen kostnader. Enligt Boverkets bedömning bör det förtydligas att hänsyn till byggnadens förutsättningar även innefattar den befintliga motordrivna anordningens förutsättningar.
- b) Vid ändring eller utbyte av hissens styrsystem, apparatställ eller maskineri (grundåtgärder enligt ovan) ska enligt BFS 2011:12, 2 kap. 1§ fjärde stycket 2 de *fria räddningsutrymmena* för service- och besiktningspersonal i hisschaktet förbättras. Dessa räddningsutrymmen är till för att minska risken att dessa personer blir klämda mellan hisskorgen och schakttoppen/schaktgropen när de befinner sig i schaktet. Vi föreslår nu att förbättringsåtgärden bara måste företas för hissar vars räddningsutrymmen är utförda enligt de regler som gällde före Arbetarskyddsstyrelsens anvisningar nr 92 (1973).
- c) Med nuvarande regler i BFS 2011:12, 2 kap. 1§ har man varit tvungen att vid en viss huvudåtgärd (t.ex. byte av hissmaskineri) göra alla uppräknade följdåtgärder vid samma tillfälle. Vi föreslår nu att man ska kunna göra följdkraven under en period av högst 3 månader från det datum då ändringsarbetena första gången påbörjades.

Närmare beskrivning av problemen och vad vi vill uppnå

a) Befintliga motordrivna anordningens förutsättningar

Nuvarande regler har inneburit att vissa ändringar av motordrivna anordningar har blivit kostsamma. Detta beroende på att begreppet "byggnadens förutsättningar" har inneburit att det krävs ingrepp i byggnadens golv, väggar eller tak för att man ska kunna göra gällande att förutsättningar finns för mindre avsteg från grundkravet. Nuvarande regler har inte helt beaktat problemet att det ibland är svårt att installera

¹ "Hissdirektivet" 95/16/EG senast ändrat genom "maskindirektivet" 2006/42/EG, samt "linbanedirektivet" 2000/9/EG.

ny teknik på en befintlig anordning. När det gäller linbaneanläggningar (skidliftar) utgör en stationsbyggnad en del av själva anläggningen, enligt gällande unionslagstiftning. Genom den nu föreslagna ändringen kan eventuella oskäligen kostnader beaktas även om de skulle uppstå beroende på förutsättningarna hos den motordrivna anordningen. Föreslagen ändring är även i bättre harmoni med ändringskraven enligt plan- och bygglagen (2010:900), 8 kap. 7-8 §§.

b) Räddningsutrymmen

Vid tillämpning av det nuvarande kravet har det visat sig att för vissa hissar har de ibland komplicerade alternativa lösningarna till ett ständigt närvarande fritt utrymme som krävs vid nyinstallation av en hiss, endast inneburit ett begränsat ytterligare skydd. I stället har åtgärder vidtagits som medför andra och nya risker, samtidigt som de minskat vissa risker. Men sammantaget har man inte vunnit så mycket säkerhetsmässigt. Med den föreslagna ändringen vill vi nu uppnå en större acceptans för kravet att uppnå ett förbättrat räddningsutrymme. Vi föreslår därför att krav på förbättringsåtgärder endast ska gälla de hissar där åtgärderna gör störst säkerhetshöjande verkan.

c) Kunna göra följdåtgärder vid olika tillfällen

3 kap. 12§ plan- och byggförordningen anger att följdåtgärderna ska uppfyllas senast när hissen genomgår en större ändring eller en väsentlig del byts ut. I normalfallet har fastighetsägaren kunnat planera för åtgärderna i förväg och då innebär detta krav inga problem. Men det kan också uppstå oväntade situationer, som ett maskinhaveri utan förvarning. Då kan det vara svårt att snabbt få fram alla delar till hissen som behövs för att kunna göra alla följdändringarna samtidigt. Det har i sin tur inneburit att hissar inte kan användas till följd av längre stilleståndsperioder än nödvändigt med hänsyn tagen till säkerhetsaspekterna. Det medför problem med tillgängligheten för de som bor eller arbetar i byggnaden.

Beskrivning av alternativa lösningar för det vi vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

a) Befintliga motordrivna anordningens förutsättningar

Boverkets bedömning är efter sex års praktisk tillämpning av nuvarande föreskrift att den behöver förtydligas, framför allt för hissar och skidliftar. Vi ser därför inte några alternativa lösningar till en föreskriftsändring, eftersom kraven allmänt regleras på redan på överordnad författningsnivå och genom föreslagen ändring kommer Boverkets tillämpningsföreskrifter att harmonisera bättre med överordnade författningar. Regeländringen innebär en lättnad eller ingen förändring alls för ägarna av motordrivna anordningar.

b) Räddningsutrymmen

Om man väljer att inte göra något alls, kvarstår de problem vid den praktiska tillämpningen som beskrivits ovan. Vi har svårt att se alternativa lösningar som leder till mer kostnadseffektiva

säkerhetshöjande förbättringsåtgärder då kraven regleras på författningsnivå. Regeländringen innebär en lättnad för de berörda.

c) Kunna göra följdåtgärder vid olika tillfällen

Behovet av en föreskriftsändring har visat sig vid den praktiska tillämpningen av nuvarande regler. Möjligheten att kunna göra följdåtgärderna under viss tidsperiod behövs, för att inte orsaka stora negativa konsekvenser de som bor och arbetar i den aktuella byggnaden. För fastighetsägaren kan detta medföra behov av att lösa transportproblemet på annat vis under stilleståndsperioden eller eventuellt ordna tillfälliga nya boenden åt en del personer som har svårt att gå i trappor. (Regeländringen innebär en lättnad för de berörda.)

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen och i vilken omfattning

a) Befintliga motordrivna anordningens förutsättningar

Tillverkare av hissar och linbaneanläggningar, ombyggnadsföretag, hisskonsulter, hissägare, ägare av skidliftar och besiktningsorgan.

b) Räddningsutrymmen

Tillverkare, ombyggnadsföretag, hisskonsulter, hissägare och besiktningsorgan.

c) Kunna göra följdåtgärder vid olika tillfällen

Tillverkare, ombyggnadsföretag, hisskonsulter, hissägare, tillsynsmyndigheter (byggnadsnämnder) och besiktningsorgan. Vidare berörs boende och de som arbetar i byggnaden.

a), b) och c)

Tillverkare av hissar: En uppfattning av antalet tillverkare kan man få genom att se på vilka företag som är medlemmar i branschorganisationen Hissförbundet. Detta är ett av förbunden som tillhör Teknikföretagens Branschorganisation. Hissförbundet har 24 medlemsföretag inom hissområdet. Av dessa 23 olika företag sysslar 8 företag med tillverkning av nya hissar eller försäljning av sådana tillverkade utomlands. Dessa företag installerar nya hissar, tillverkar ofta även vissa delar till hissar och bygger normalt även om befintliga hissar. 5 företag tillverkar vissa delar till hissar (men inte hela hissar) och några av dessa företag bygger även om hissar. Resterande 10 företag sysslar mest med ombyggnader och kan även ha försäljning av vissa hissdelar.

Företag som bygger om hissar: Dessa är betydligt fler än de 10 företag som har nämnts ovan såsom medlemmar av Hissförbundet. Efter att ha gjort en sökning på nät-telefonkataloger uppskattar vi att det totalt i hela landet rör sig om 100-150 olika företag, varav många har en lokal verksamhet. En mer exakt siffra är svår att få fram, då de större företagen har flera lokalkontor och även står för en stor del av antalet ombyggnader. Normalt kräver aktuella åtgärder att hissen besiktigas efter ombyggnaden (s.k. revisionsbesiktning). De senaste åren har antalet sådana besiktningar varit större än normalt p.g.a. det retroaktiva kravet på korgdörr som ska vara genomfört senast 31 december i år. En mer representativ siffra får man om man tittar på antalet besiktningar år 2007

och 2008. Med stöd av dessa år uppskattar vi att antalet revisionsbesiktningar de närmaste åren blir c:a 3 200 per år.

Företag som bygger om skidliftar: De europeiska tillverkarna av skidliftar har alla egna agenter i landet, som levererar hela liftar eller delar till liftar. Dessa agenter bygger även om befintliga liftar. Sedan finns det ett inhemskt företag och några få tillverkare av delar till liftar samt några få som enbart bygger om liftar. Totalt bedömer vi att det finns c:a 10 företag som sysslar med ombyggnad av befintliga liftar. Antalet liftar som revisionsbesiktigades år 2011 var 27 stycken.

Fristående hisskonsulter: Dessa hjälper fastighetsägare med att bl.a. ta fram anbudsunderlag inför ombyggnader, värdera inkomna offerter och föreslå lämpliga ombyggnadsåtgärder. Det är inte alla fastighetsägare som vid sina ombyggnader anlitar dessa konsulter. Totalt i landet finns det uppskattningsvis c:a 20 fristående hisskonsulter. Givetvis bedriver även tillverkare och ombyggnadsföretagen en konsultverksamhet, men den kan då inte betraktas som helt fristående.

Ägare av hissar: Det finns ingen statistik som visar hur många fastighetsägare som äger byggnader i vilka det finns hissar. Som nämndes ovan sker det c:a 3 200 revisionsbesiktningar (d.v.s. mer omfattande ombyggnader) av hissar per år. Enligt statistik från Hissförbundet år 1995 fanns det då c:a 100 000 personbefordrande hissar med hisskorg. Av dessa hissar hade 35 000 hissar en ålder av 20 år eller äldre. Troligen kommer antalet hissar som byggs om per år att vara ganska konstant.

Ägare av skidliftar: Svenska Liftanläggningars Organisation (SLAO) har 227 medlemsanläggningar. Alla är dock inte medlemmar i denna branschorganisation, varför antalet anläggningsägare torde vara betydligt större. Enligt SLAO's statistik i Skiddata Sverige 2010-11" ser ägar- och driftförhållandena ut så här:

	äger	drivs
Privat, firma eller bolag	38%	45%
Kommun eller stiftelse	31%	11%
Förening, klubb, organisationer	31%	44%

Besiktningsföretag: Inom hissområdet finns det 6 företag och inom skidliftsområdet finns det 4. Såsom nämnts ovan utför dessa c:a 3 200 revisionsbesiktningar av hissar under ett normalår och år 2011 gjordes 27 revisionsbesiktningar av skidliftar.

Tillsynsmyndigheter: Det är normalt byggnadsnämnden i respektive kommun som är tillsynsmyndighet, d.v.s. c:a 290 myndigheter i hela landet.

Uppgifter om kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

a) Befintliga motordrivna anordningens förutsättningar

Den föreslagna ändringen har till syfte att undanröja nuvarande reglers hårda tillämpning, nämligen att det krävs ett ingrepp i byggnadens golv, tak eller väggar innan man över huvud taget kan beakta oskäligen kostnader för en viss åtgärd. Ändringen medför kostnadsmässiga fördelar för byggherren och hissens ägare utan säkerhetsmässiga nackdelar. Hur stora dessa kostnadsbesparingar blir är svårt att uppskatta, eftersom villkoret (för mindre avsteg) är att det ska uppstå "oskäligen kostnader". Detta är en bedömningsfråga av något som inte finns närmare definierat i överordnat regelverk eller prövat av en domstol. Ett exempel som har åberopats av branschen där dagens regler får stora konsekvenser gäller vissa varuhissar där personer får följa med, och där hissarna är dimensionerade för att lyfta stora laster. När sådana hissar ska förses med korgdörrar kan det ofta innebära att dörrarna är så tunga, att hisskorgens vikt efter en dörrinstallation ökar så mycket att hissens maskineri m.m. måste bytas. Detta kan medföra en extrakostnad på mellan 100 000 – 300 000 kr, beroende på vilken typ av hissmaskineri som man kan använda för den aktuella hissen. Sedan kan det tillkomma ytterligare extrakostnader, genom att bytet av maskineriet i sin tur utlöser följkrav enligt BFS 2011:12, 2 kap. 1§. De följdkrav som då kan vara aktuella är ett förbättrat kommunikationssystem, förbättrad belysning i hisskorgen och förbättrade räddningsutrymmen.

För skidliftar innebär föreslagen ändring av reglerna troligen inte så stora besparingar. Här har man redan idag av tekniska skäl ibland varit tvungen att göra mindre avsteg från nyinstallationskraven, när man ska försöka installera dagens teknik på befintliga äldre anläggningar. För skidliftarna är därför föreslagen regeländring nödvändig för att förenkla tillämpningen av reglerna.

För motordrivna portar och rulltrappor har problemen inte varit så stora, så för dessa anordningar medför föreslagen regeländring ingen större påverkan.

b) Räddningsutrymmen

Ändringen innebär besparingar för fastighetsägarna. Föreslagen ändring av reglerna innebär att bara de hissar som är installerade före 1973 - 1975 (två års övergångstid) kan vara aktuella för åtgärder framöver. Enligt Boverkets rapport "Säkerhetshöjande åtgärder i befintliga hissar" (utgivningsår 2000, ISBN: 91-7147-657-1) finns det totalt c:a 35 000 hissar som har installerats före 1975 och c:a 50 000 hissar som har installerats under åren 1975-1990. En del av dessa 50 000 hissars uppfyller redan nu gällande krav på räddningsutrymme, men ett stort antal hissars skulle med föreslagen ändring slippa kravet på förbättrat räddningsutrymme. Hur stort detta antal är har vi inte exakta uppgifter om. En ombyggnad av räddningsutrymmena för en hiss kan idag kosta

mellan 25 000 – 60 000 kr, beroende på typ av hiss och byggnadens förutsättningar.

De hissar som har installerats efter år 1990 uppfyller dagens säkerhetskrav på räddningsutrymme och omfattas därför inte av det nuvarande kravet på förbättringar, förutsatt att installationen gjorts enligt gällande regler.

c) Kunna göra följdåtgärder vid olika tillfällen

I stort sett bara fördelar för alla berörda. De motordrivna anordningarna, t.ex. hissar, får kortare stilleståndstider vilket underlättar tillgängligheten till lägenheter och arbetslokaler i byggnaden.

De som ska utföra åtgärderna får en förenkling genom att de kan utföra arbetet i mer planerade etapper och avvakta tills den felande delen har anlänt. Den enda nackdelen är att ägaren av hissen i vissa fall får betala för två eller flera revisionsbesiktningar. Vi uppskattar att dessa extra revisionsbesiktningar ger fastighetsägaren en merkostnad på 1 000–2 000 kr i de fall möjligheten utnyttjas. Denna merkostnad beror på ytterligare resor och merarbete som besiktningsföretaget får.

År 2011 revisionsbesiktigades 4 600 hissar. De signaler vi fått är att behovet inte är så stort av att kunna dela upp besiktningen på flera tillfällen. Men när behovet finns, t.ex. vid en oväntad större reparation av hissen löser en möjlighet till uppdelning stora problem. Vi uppskattar därför att för 10–20 % av hissarna, d.v.s. ungefär 450–900 hissar som omfattas av revisionsbesiktning, behöver man kunna utnyttja denna föreslagna möjlighet. För sådana hissar bedömer vi att merkostnaden mer än väl kompenseras av fördelen med kortare stilleståndstider för hissarna. Långa stilleståndstider ger högre kostnader genom att alternativa transportmedel kan ha behövt ordnas och för en del personer med nedsatt rörelseförmåga har fastighetsägarna ibland varit tvungna att ordna tillfälliga boenden.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

a) Befintliga motordrivna anordningens förutsättningar

b) Räddningsutrymmen

c) Kunna göra följdåtgärder vid olika tillfällen

I samtliga fall avser föreslagna ändringar nationella regler om ändring av befintliga hissar och detta ligger utanför EU-lagstiftning om saluföring och installation av nya produkter. Ändringarna överensstämmer med unionsmedlemskapet och medför inga ändrade krav för användning av produkter.

***Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller
tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella
informationsinsatser***

Eftersom alla de föreslagna ändringarna (a - c) utgör lättnader bedömer Boverket att det saknas behov av övergångstider.

***Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är
verksamma i samt storleken på företagen***

- a) Befintliga motordrivna anordningens förutsättningar,
- b) Räddningsutrymmen och
- c) Kunna göra följdåtgärder vid olika tillfällen

För samtliga tre föreslagna ändringar berörs tillverkare av komponenter och delar till befintliga motordrivna anordningar, företag som bygger om motordrivna anordningar, besiktningsföretag och fastighetsägare. Dessa sträcker sig från små företag över till stora företag.

***Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för
företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa
kostnader***

- a) Befintliga motordrivna anordningens förutsättningar

Innebär ingen ökning av tidsåtgången eller de administrativa kostnaderna för någon part.

- b) Räddningsutrymmen

Innebär ingen ökning av tidsåtgången eller de administrativa kostnaderna för någon part.

- c) Kunna göra följdåtgärder vid olika tillfällen

Den enda gruppen företag som får ökade administrativa kostnader är besiktningsorganen som i vissa fall behöver göra två eller flera revisionsbesiktningar istället för en. Dock har besiktningsföretagen möjlighet att debitera kunden för sådana tillkommande uppgifter och företagen har redan idag administrativa rutiner för att hantera revisionsbesiktningar.

***Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen
medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som
företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen***

- a) Befintliga motordrivna anordningens förutsättningar

Troligen kommer en större andel motordrivna anordningar att byggas om med alternativa lösningar, i stället för den lösning som används på nya motordrivna anordningar. Detta kan innebära att en del företag kommer att ha ett överskott av vissa delar till de motordrivna anordningarna i sina lager som inte fullständigt matchar efterfrågan. Detta är dock ett övergående problem.

b) Räddningsutrymmen

Medför inga större förändringar annat än att tillverkare och de som utför ombyggnaderna kan komma att få en minskad försäljning av delar och tjänster.

c) Kunna göra följdåtgärder vid olika tillfällen

Fastighetsägaren måste bevaka att alla följdåtgärderna görs inom en period av tre månader och låta ett besiktningsorgan utföra nödvändiga revisionsbesiktningar.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

a) Befintliga motordrivna anordningens förutsättningar

För de tillverkande företagen kan det ha en viss inverkan, genom att de alternativa lösningarna kommer att användas i större omfattning. För företagen som gör själva ombyggnaden torde det inte ha någon större inverkan, eftersom dessa företag redan idag har kontakt med flera olika tillverkande företag som kan leverera de olika lösningarna.

b) Räddningsutrymmen

Bör inte medföra några förändringar i konkurrensförhållandena pga. minskad efterfrågan av ombyggnader.

c) Kunna göra följdåtgärder vid olika tillfällen

De företag som närmast berörs av ändringen är besiktningsföretagen och fastighetsägarna. Eftersom den föreslagna ändringen gäller lika för alla, så medför förslagen ingen ändring av konkurrensförhållandena.

Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

a) Befintliga motordrivna anordningens förutsättningar

En klarare och enklare tillämpning och tolkning av reglerna underlättar för alla parter.

b) Räddningsutrymmen

Ingen påverkan i andra avseenden.

c) Kunna göra följdåtgärder vid olika tillfällen

Ingen påverkan i andra avseenden.

Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

Vi kan inte finna att de föreslagna ändringarna kan komma att särskilt påverka de små företagen. Alla tre ändringarna (a, b, och c) innebär lättnader i förhållande till nuvarande regler.

Övriga konsekvenser

Förslaget bedöms inte ge några särskilda konsekvenser ur följande perspektiv:

- miljö
- jämställdhet
- barn.

Vad gäller tillgänglighet, förbättras denna till bostäder och arbetsplatser vid ombyggnad av hissar som vi tidigare framhållit. Detta som en konsekvens av att alla åtgärderna inte behöver göras "vid ett och samma tillfälle" vilket i praktiken kan dra ut på tiden. Förslaget innebär att åtgärderna kan utföras under en tremånadersperiod utan stängning av hissen om inte detta krävs av säkerhetsskäl. I övrigt har de föreslagna ändringarna ingen påverkan på tillgängligheten.

Kommentar till övriga föreslagna ändringar

Vi föreslår att föreskriften i 3 kap. 5§ upphör att gälla. Anledningen är att förbud mot användning av anordningar regleras i plan- och byggförordningen 5 kap. 12-15 §§. En hänvisning till dessa delar av förordningen finns redan i BFS 2011:12, 3 kap. 3§. Som en konsekvens stryks även ett annat allmänt råd till 3 kap. 21 §.

Som framgår av beskrivningen av överordnade författningar utlöser vissa grundåtgärder krav på säkerhetshöjande följdåtgärder i bl. a. hissar. Vilka dessa grundåtgärder är har Boverket angett i 2 kap. 1§ av BFS 2011:2 och i denna paragraf anges även vilka följdåtgärder som ska utföras. Lydelsen av 2 kap 1 § föreslås nu ändrad i ett *förtydligande* syfte och innebär i sak *inga ändrade krav*.

Boverkets föreskrifter om ändring av verkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar;

Utkom från trycket
den 0 månad 2012

beslutade den 0 månad 2012.

Informationsförfarande enligt förordningen (1994:2029) om tekniska regler har genomförts¹.

Boverket föreskriver följande med stöd av 10 kap. 3 § 5, 15–17 §§ och 19–20 §§ plan- och byggförordningen (2011:338), 3 § 2 st och 6 § 2 st förordningen (2011:811) om ackreditering och teknisk kontroll ifråga om verkets föreskrifter och allmänna råd (BFS 2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar

dels att 3 kap. 5 § ska upphöra att gälla,
dels att det allmänna rådet till 3 kap. 21 § ska slopas,
dels att 2 kap. 1–2 §§ och 3 kap. 21 § ska ha följande lydelse och
dels att det allmänna rådet till 2 kap. 1 § och det allmänna rådet i 3 kap. under rubriken *Förbud mot användning och skyldighet att underrätta* efter 3 § ska ha följande lydelse.

Kap. 2 Utförande och installation

Gemensamma krav för anordningarna

1 §² Motordriven anordning ska vara utförd och installerad så att den ger ett tillfredsställande skydd för säkerhet och hälsa vid användning, skötsel, underhåll och tillsyn.

Vid ändring av en motordriven anordning eller utbyte av viss del av anordningen ska den ändrade eller utbytta delen uppfylla kraven i denna författning.

Dessutom ska vid större ändring av hissen eller utbyte av en väsentlig del i hissen nedanstående punkter i bilaga 5:1 uppfyllas på befintliga hissar med hisskorg avsedda för persontransport. Med större ändring av hissen eller utbyte av väsentlig del i hissen menas ändring eller byte av hissens styrsystem, apparatställ eller maskineri samt byte av hisskorgens inredning eller av hela hisskorgen.

¹ Anmälan har gjorts av BFS 2006:26, H 10 enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter samt beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, EGT L 204, 21.7.1998 s. 37, (Celex 31998L0034), ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG, EGT L 217, 5.8.1998, s. 18, (Celex 31998L0048).

² Senaste lydelse BFS 2012:4.

1. Manöverorgan i hisskorg och vid stannplan samt övrig utrustning i hisskorgen, ska vara användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga enligt punkterna 1.6.1 och 1.6.2.

2. Korgdörr ska vara utförd enligt punkterna 3.1 och 4.1 i hissar som saknar dörr vid en korgöppning. I de fall hissen har fler än en korgöppning, gäller kravet för samtliga öppningar.

3. Kommunikationssystem ska möjliggöra en permanent förbindelse med en service för snabbt avhjälpande enligt punkterna 4.5 och 4.9.

4. God belysning och nödbelysning ska finnas i hisskorg enligt punkterna 4.8 och 4.9.

Vid ändring eller byte av hissens styrsystem, apparatställ eller maskineri ska dessutom kraven i följande punkter i bilaga 5:1 uppfyllas på befintliga hissar med hisskorg avsedda för persontransport.

a) Beröringsskydd mot elektriska elchocker från en schaktdörrens dörrlås och dörrkontakter ska finnas enligt punkten 1.6.4 d.

b) Fritt utrymme ska finnas eller andra åtgärder vidtas enligt punkten 2.2 för att förebygga risken att en person som befinner sig i schaktgropen eller schakttoppen blir klämd av hisskorgen. Detta krav gäller inte hissar vars fria utrymmen är utförda enligt Arbetarskyddsstyrelsens anvisningar nr 92 (1973) eller enligt senare tillämpliga regler.

c) Anordning för att underlätta evakuering av inneslängda passagerare ska finnas enligt punkten 4.4.

De ovan nämnda åtgärderna 1–4 och a–c ska vara genomförda senast tre månader efter att ändringsarbetet eller utbytet första gången har påbörjats. (BFS 2012:xx).

Allmänt råd

Generella krav på drift- och skötselutrymmen, utrymmen för maskineri och tillhörande utrustning, tillträdesvägar till dessa utrymmen och lyftanordningar för maskindelar finns även i avsnitt 3:4 Boverkets byggregler (BFS 2011:6) samt i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd om Användning av arbetsutrustning (AFS 2006:4) och om Användning av lyftanordningar och lyftredskap (AFS 2006:6). I Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd Arbetsplatsens utformning (AFS 2009:2) finns närmare krav på utformning av arbetsplatser, t.ex. drift- och personalrum för linbaneanläggningar.

Vid ändring av hissar är kravet uppfyllt om den del som installeras uppfyller tillämpliga krav i bilaga 5:1. Ytterligare krav tillkommer dock för säkerhetskomponent som första gången släpps ut på marknaden eller om ändringen av hissen är så omfattande att den kan betraktas som en ny hiss.

Exempel på lämpligt utformade tillgänglighetsanpassade manöverorgan i hisskorg och vid stannplan samt utrustning i hisskorgen finns i SS-EN 81-70 (1), avsnitt 5.3.2 och 5.4.

Andra säkerhetsanordningar, t.ex. fotocellanordning eller korggrind i stället för korgdörr, kan enligt 2 kap. 2 § endast godtas om installation av korgdörr medför oskäligen kostnader, är olämplig av varsamhetsskäl eller om tillgänglighetskraven för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga inte kan uppfyllas. Om en fotocellanordning installeras bör denna ha en sådan funktion att anordningen vid aktivering och under reducerad hastighet inom stannplanszonen inte stannar hisskorgen förrän korgens golv befinner sig i nivå med stannplanet. Likaså bör fotocellanordningen ha en sådan funktion att en schaktdörr endast kan öppnas om hisskorgens golv befinner sig i nivå med stannplanet. Detta krav gäller för alla stannplan oavsett om passagerarna har valt att åka till dem eller inte. Fotocellanordningen bör skydda mot riskerna vid korgöppningen från golvnivå upp till

minst 1,8 m höjd och bör bestå av flertal fotocellpar placerade i korgöppningen.

Exempel på lämpligt utformade kommunikationssystem finns i SS-EN 81-28 och i SS-EN 81-70.

I avsnitten 5.7 i SS-EN 81-1 + A3 (1) och SS-EN 81-2 + A3 (1), framgår de mått och dimensioner på utrymmen och säkerhetsavstånd som behövs för det fria utrymmet för att förebygga risken att personer som befinner sig i schaktgropen eller schakttoppen inte blir klämda. I SS-EN 81-21 (1), avsnitten 5.5 och 5.7 finns exempel på andra åtgärder för att åstadkomma nämnda utrymmen och säkerhetsavstånd.

För att underlätta evakuering av passagerare bör exempelvis hissen vara försedd med lämplig anordning eller så bör det finnas lämplig utrustning för att enkelt loss göra en hisskorg när dess fånganordning har aktiverats.

(BFS 2012:xx).

2 § Om det på grund av byggnadens, fastighetens eller den motordrivna anordningens förutsättningar skulle medföra oskäliga kostnader, eller om det vid ändring av en anordning eller utbyte av viss del av anordningen skulle vara olämpligt av varsamhetsskäl med hänsyn till byggnadens särdrag och värden att följa föreskrifterna i denna författning, får mindre avsteg göras om anordningen ändå ger ett tillfredsställande skydd för säkerhet och hälsa.

Allmänt råd

För att den ändrade eller utbytta delen ska uppfylla kraven i denna författning kan det vara nödvändigt att vidta åtgärder även i andra delar av anordningen.

Kap. 3 Kontroll av motordrivna anordningar

Allmänt om kontrollskyldighet och kontrollorgan

Avslutning av kontroll

3 § Kontrollen är avslutad den dag som kontrollorganet bestämmer, dock senast före utgången av innevarande besiktningsintervall.

Allmänt råd

När kontrollen är avslutad ska den som utfört kontrollen upprätta ett besiktningsprotokoll, enligt 5 kap. 11 § plan- och byggförordningen.

Förbud mot användning och skyldighet att underrätta

Allmänt råd

Övergripande villkor för användning av motordrivna anordningar i byggnadsverk och förbud mot användning ges i 5 kap. 12–15 §§ plan- och byggförordningen.

I 5 kap. 11 § andra stycket samma förordning finns bestämmelser om kontrollorganets underrättelseskyldighet

Kontrollorganets ställningstagande

21 §³ Om kontrollen visar att anordningen har brister ska kontrollorganet utifrån sin undersökning ta ställning till om bristerna utgör omedelbar risk för säkerhet och hälsa enligt 22 eller 23 §§. (BFS 2012:xx).

Denna författning träder i kraft den xx månad 201x.

På Boverkets vägnar

FÖRNAMN EFTERNAMN

Förnamn Efternamn

³ Ändringen innebär att allmänna rådet till 21 § slopas.